

34 – Mülteciler ile İlk Toplantıların Yapılması: Bir Çerçeve

Amaç: Mülteciler ile ilk görüşmeler yapılırken, onlarla nasıl etkileşim kurulması gerektiğine dair gönüllüler için rehberlik sağlamak.

Dil desteğinin etkili olabilmesi için, birlikte çalışacağınız mültecilerin dili ve okur-yazarlık seviyesi hakkında bilgi edinmeniz hem sizin, hem de onların dil öğrenme öncelikleri açısından önemlidir. Göz önünde bulunduracağınız bazı hususlar aşağıda verilmiştir.

Her yapacağınız çalışmanın samimi, destekleyici ve güçlü yönleri odaklanan bir tarzda olmasına önem verin. Ayrıca, kişilerin dil becerileri ve okur-yazarlıkları ile bilgi edinme sürecinin kişiler tarafından bir sınav olarak görülmemesine ya da onlar başarısızmış gibi hissetmemelerine özen gösterin.

Basit Bir Sohbet/Konuşma ile Başlamak

Basit bir sohbet ile başlamak her zaman iyidir. Daha sonra, zamanınız varsa ve uygun olacağını değerlendirirseniz, bazı mültecilerle okuma ve yazma ile ilgili bir küçük çalışma yapabilirsiniz. Yazı yazma kısmını en sona bırakınız (birçok kişi en çok yazı konusunda kendisini rahatsız hisseder).

Mülteciler ile bu konuda çalışırken unutmanız gereken şeyler:

- Birkaç dil konuşabilirler (ör. çoklu-dil becerileri olabilir).
- Bir dili konuşabilseler bile yazamayabilirler.
- Çok az ya da hiç örgün eğitim almamış olabilirler ve eğitim seviyeleri hakkında soracağınız soruları cevaplarken rahatsız olabilirler.
- Ana dillerinde eğitim almamış olabilirler.
- Kendi dillerinde üst seviyede okur-yazar olabilirler ancak hedef dilin yazım türü ile aşına olmayabilirler.
- Yüksek vasıflı, meslek sahibi kişiler olabilirler.

Varsayım Yapmamak

Okur-yazarlık, eğitim-öğretim deneyimi, iş deneyimi ve vasıfları konularında **varsayım yapmamanız** çok önemlidir; dolayısıyla, sorularınızı dikkatle seçin. Örneğin, eğitim ile sorularınızı sormadan önce, 'Okula gittiniz mi?' sorusu ile başlayabilirsiniz. Örgün eğitime katılmış olanlar varsa, belki ilköğretim düzeyindedir veya ortaöğretim düzeyinde okuldan ayrılmış olabilirler. 'Kaç yıl okula gittiniz?' veya 'Okuldan ayrılırken kaç yaşındaydınız?' gibi sorular sorabilirsiniz. Bu sorulara cevaplar aldıktan sonra, diploma, yükseköğretim, üniversite, vb. ile ilgili sorular sorabilirsiniz.

Mahremiyete Saygı Duymak

Mültecilerin mahremiyetine saygı duyarak ve statülerini riske atmayacak hangi tür soruların uygun olduğuna karar verin. Örneğin, mültecilere bulundukları ülkede kalmak isteyip istemediklerini, iş arayış aramadıklarını ya da ev sahibi ülkenin dilini öğrenmek isteyip istemediklerini sormak, onları zorlu bir duruma sokabilir. Tereddüt yaşarsanız, hiç sormayın! Cevap vermeleri için onlara yeterince zaman tanımak ve onların da soru sormasında imkân tanımak önemlidir.

Hedef Dilde Konuşmak ve Dinlemek

Görüşeceğiniz mültecinin konuştuğu dili siz de biliyorsanız, iletişimi kolaylaştırmak için o dili kullanabilirsiniz. Örneğin, ne yaptığınızı ve nedenlerini ortak dilinizi kullanarak anlatın. Ortak konuşabileceğiniz bir dil yoksa, ve mülteci hedef dilde başlangıç aşamasındaysa, mümkün olduğunca kısa, öz ve basit tutun her şeyi. Basit beden dili, tekrarlama ve söylemek istediğinizi farklı anlatımlar kullanarak iletişim kurmanız gerekebilir.

Merhaba! Ben _____ . Ben bir gönüllüyüm. Sana Türkçe konusunda yardımcı olmak istiyorum.

Çok basit sorular ile başlayın ve ardından mültecinin ne kadar anladığını ve konuşabildiğini anlayınca, sohbeti geliştirebilirsiniz. Bir defada tek bir soru sorun. Kendinizden örnek vererek konuşmak faydalı olabilir:

Benim adım _____. Ya sen? Senin adın ne?

Ben _____ 'liyim. Sen nereden geldin?

Ben _____ konuşabiliyorum. Biraz _____ biliyorum. Sen hangi dili konuşuyorsun?

İletişimi Desteklemek için Resim Kullanmak

Hedef dilde mültecinin konuşma ve dinleme becerilerinden halen emin olamamışsanız, gündelik yaşamdan bazı resimler kullanmayı deneyin. Resimleri bir bağlam kapsamında kullanın ve daha fazla iletişimi teşvik edebilmek için açık uçlu sorular sorun. Bu yöntem, mültecilerin hedef dildeki yeterlikleri hakkında bilgi edinmenizi sağlayabilir. Örneğin:

Bu bir pazar/okul, vs. Ne görüyorsunuz? Bu resimde ne oluyor?

Bunlara Türkçe (hedef dil) ne denir?

_____ [hakkında] anlatır mısın?

Acil Önceliklerin Ne Olduğunu Öğrenmek

Mültecilere kendileri hakkında ve dil öğrenme öncelikleri ile ilgili bazı basit sorular sorun. Resimlerden destek alın. Resimler, temel gündelik şeyleri içermelidir: gıda, kıyafet, sağlık, ilaç, bilgi ve danışma, eğitim, vs. gibi.

Müsaitlik Durumlarını Öğrenmek

Mültecilerin müsaitliklerini öğrenmek ve dil etkinliklerine katılmaları için herhangi bir desteğe ihtiyaçları olup olmadıklarını öğrenmek gerekir. Örneğin; bazı kişiler, ancak çocuk bakım hizmeti varsa ya da kendi ya da bakmakla yükümlü oldukları çocukları yanlarında getirebilirlerse katılabilirler.

Resim Kullanmak

Kendi “görsel bankanızı” oluşturmak için gazete ve dergilerden resimler toplamalısınız. Bu çok faydalı bir kaynak olacaktır. İnternette bulduğunuz resim/görselleri indirmek ve paylaşmak için ücretsiz olmasına dikkat edin- bazı görseller ücretsiz olabilir ancak indirmeden önce üye olmanız gerekebilir.

Başlangıç seviyesinde olanlar için, tek bir konuyu resmeden görsel ya da nesneler kullanın; anlamları hakkında bir soru işareti olmamalıdır.

Kültürlerarası boyutu unutmayın; başka ülkelerden gelen, farklı kültürleri olan ve farklı dinlere mensup kişileri dışlayacak veya rahatsız edecek görseller kullanmamaya özen gösterin.

Resim ve gerçek nesnelerin edinilmesi ve kullanılması ile ilgili, ayrıca bkz.: Araç 22 *Dil Etkinlikleri için Resim ve 'Nesne' Seçmek: Bir Kılavuz*.